

CORPO REVIEW #3

FRANCZYZA

Projekt nowelizacji kodeksu cywilnego –
wprowadzenie umowy franczyzy do regulacji
ustawowej

Projekt nowelizacji kodeksu cywilnego – wprowadzenie umowy franczyzy do regulacji ustawowej

CEL REGULACJI

Pomimo znacznej i stale rosnącej popularności sieci franczyzowych w Polsce, umowa franczyzy nie była dotychczas uregulowana w polskim porządku prawnym. W znacznej mierze *franchising* był wykorzystywany do celów tworzenia sieci dystrybucji i sprzedaży towarów, a umowy zawierane w tym zakresie zawierały elementy umowy zlecenia czy umowy agencyjnej, a także umowy licencyjnej.

W uzasadnieniu do projektu nowelizacji, projektodawca wskazuje, że w polskich warunkach umowa franczyzy stanowi podstawę prowadzenia działalności gospodarczej w wielu branżach. Według różnych raportów liczba osób zaangażowanych w sieci franczyzowe w Polsce przekracza ponad pół miliona, a w 2020 r. było dostępnych ponad 1300 różnych sieci franczyzowych.

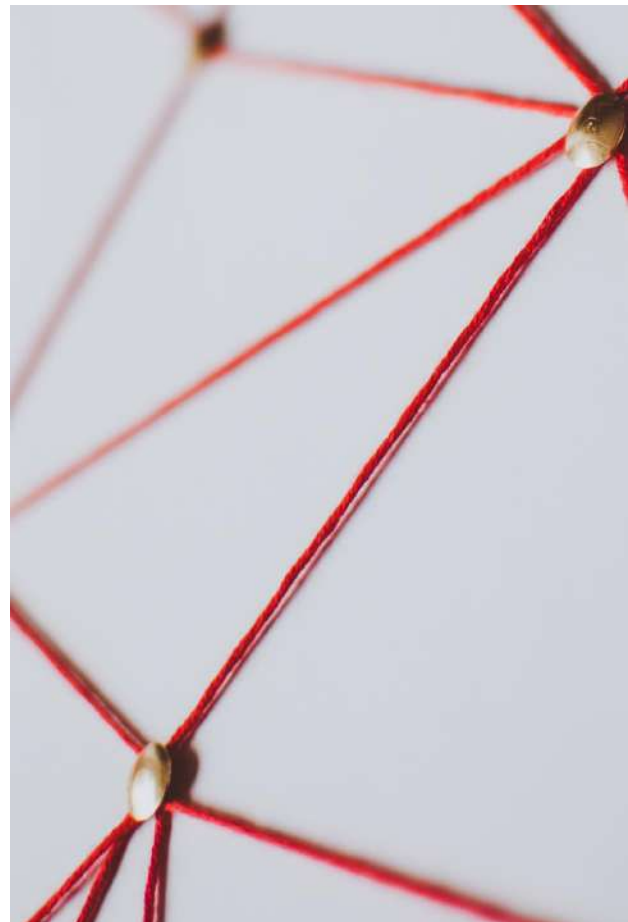
Wobec braku ustawowej regulacji, pomimo teoretycznie równorzędnej pozycji kontraktowej franczyzobiorcy i franczyzodawcy, wskazuje się, że pozycja gospodarcza franczyzodawcy i jego przewaga kapitałowa jest nieporównywalna z pozycją franczyzobiorców, będących najczęściej mikro- i małymi przedsiębiorcami. Umowy franczyzowe w praktyce są umowami przystąpienia (adhezyjnymi) i zasadniczo nie podlegają negocjacom.

Powyższe wywiera skutki także w sferze prawnej, przykładowo w przypadku sporu sądowego, pozycja franczyzobiorcy jest mniej uprzywilejowana od sytuacji franczyzodawcy, co może prowadzić do długotrwałego i skomplikowanego procesu pociągającego za sobą obowiązek poniesienia kosztów postępowania w znaczącej wysokości.

Publikowane raporty, do których projektodawca odwołuje się w uzasadnieniu do omawianego projektu, wskazują na jeszcze inne problemy wynikające z braku ustawowej regulacji stosunku franczyzowego. Przykładowo wskazać można takie kwestie jak, m.in.:

- problem przedstawienia przez franczyzodawców niezetelnych informacji;
- narzucanie nierynkowych cen nabywania towarów franczyzodawcy lub osób przez niego wskazanych;
- narzucanie przez franczyzodawców ukrytych opłat;
- trudności przy rozwiązaniu umów franczyzowych, niesymetryczność warunków ich rozwiązywania.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej problemy i wyzwania, oraz zważywszy na stale rosnącą popularność sieci franczyzowych na rynku polskim, obecnie w Sejmie trwają prace legislacyjne nad projektem ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny, który ma prowadzić do prywatnoprawnej regulacji umowy franczyzy, zminimalizowania negatywnych skutków braku takiej regulacji w przyszłości, a także zapewnienia ochrony franczyzobiorców.

PROJEKTOWANE ZMIANY - GŁÓWNE ZAŁOŻENIA

Zgodnie z ostatnim projektem ustawy z dnia 28 listopada 2023 r. (nr projektu Rady Ministrów UD506), poniżej przedstawiamy główne założenia projektowanych zmian. Podkreślamy jednak, że w toku prac parlamentarnych mogą one jeszcze ulec modyfikacji. O wszelkich zmianach będziemy informować na [naszym profilu na LinkedIn](#) - zapraszamy do śledzenia wpisów.

Istota i forma umowy franczyzy

Umowa franczyzy zostanie zdefiniowana jako umowa zawierana pomiędzy dwoma podmiotami będącymi przedsiębiorcami w rozumieniu Kodeksu cywilnego - francyzodawcą, który zobowiązuje się do odpłatnego udostępnienia do korzystania „koncepcji lub techniki prowadzenia działalności gospodarczej”, oraz francyzobiorcą, który przyjmuje na siebie zobowiązanie do prowadzenia we własnym imieniu i na własny rachunek działalności zgodnie z udostępnioną koncepcją, a także do zapłaty umówionej opłaty.

Zawarcie umowy franczyzy będzie wymagało formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Dokument informacyjny

Nie później niż 14 dni przed zawarciem umowy francyzodawca będzie miał obowiązek przekazać francyzobiorcy dokument informacyjny i wzorzec umowy franczyzy. Dokument informacyjny powinien zawierać:

- dane identyfikujące francyzodawcę,
- informacje o wzajemnych zobowiązaniach stron,
- opis działalności francyzodawcy, w tym w szczególności wymienienie udostępnionej do korzystania koncepcji lub techniki prowadzenia działalności gospodarczej i działalności jaką ma prowadzić francyzobiorca,
- informacje dot. środków i nakładów, które powinien ponieść francyzobiorca,
- informacje dot. środków i zakresu nadzoru francyzodawcy nad wykonywaniem umowy franczyzy,
- okres obowiązywania umowy franczyzy i terminy jej wypowiedzenia,
- zasady i terminy obowiązywania zakazu konkurencji itp.

Nieprzekazanie przez francyzodawcę dokumentu informacyjnego, lub zawarcie w nim informacji nierzetelnych lub nieprawdziwych umożliwi francyzobiorcy wypowiedzenie umowy ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że gdyby francyzobiorca był należycie o nich poinformowany, to umowy by nie zawarł, i nie upłynął okres trzydziestu dni od powzięcia o tym wiedzy przez francyzobiorcę. Uprawnienie to będzie wygasało po upływie 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy.

Francyzodawca będzie zobowiązany do przedłożenia dokumentu informacyjnego nie tylko przed zawarciem umowy franczyzy, ale również przed każdą jej zmianą.

Inne mechanizmy ochrony franczyzobiorcy

Franczyzobiorca będzie miał możliwość rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym w sytuacji, gdy franczyzodawca w sposób rażący narusza istotne postanowienia umowy pomimo wcześniejszego pisemnego upomnienia. Franczyzobiorcy przysługiwać będzie również prawo do natychmiastowego rozwiązania umowy, jeśli franczyzobiorca nie przekaże dokumentu informacyjnego lub przedstawi w nim informacje nieprawdziwe lub nierzetelne.

Roszczenie franczyzodawcy o zapłatę kary umownej wygasać będzie po upływie roku od dnia, w którym franczyzodawca dowiedział się, lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć, o niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy franczyzy przez franczyzobiorcę, chyba że franczyzodawca w tym terminie wezwał franczyzobiorcę do zapłaty kary umownej.

W odniesieniu do weksla własnego *in blanco*, w projekcie przyjęto obowiązek wystawiania weksli bez zastrzeżenia „nie na zlecenie” lub innego równoznacznego. Sprowadza się to w zasadzie do ustanowienia zakazu przenoszenia praw wynikających z weksla na osoby trzecie. Gdyby franczyzodawca w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy franczyzy przyjął weksel własny *in blanco* niespełniający powyższego wymogu i przeniósł go na inną osobę, franczyzodawca jest zobowiązany do naprawienia poniesionej przez wystawcę weksla szkody wynikającej z zaspokojenia indosatariusza przez franczyzobiorcę w stopniu większym w porównaniu do sytuacji, w której franczyzodawca nie indosowałby weksla.

Zakaz *subfranchisingu* i zakaz wnoszenia franczyzy aportem do spółki

O ile strony w umowie nie postanowią inaczej, franczyzobiorca nie może przenieść praw z umowy franczyzy na inną osobę, a także nie może wnieść tych praw tytułem wkładu do spółki.

Projektowany przepis art. 764¹⁴ k.c. będzie dotyczył w szczególności przypadków występującego w obrocie tzw. *subfranchisingu*, który polega na upoważnieniu uczestnika sieci franczyzowej do zawierania umów *franchisingu* z osobami trzecimi.

Ochrona tajemnicy franczyzodawcy

Franczyzobiorca zobowiązany będzie do zachowania w tajemnicy udostępnionego *know-how* bez jakiegokolwiek ograniczenia w czasie. Jednakże odmienne uregulowanie tej kwestii w umowie jest możliwe i zależne od woli stron.

Terminy wypowiedzenia umowy franczyzy

Franczyzodawca będzie miał prawo wypowiedzieć umowę zawartą na czas nieoznaczony na sześć miesięcy naprzód, a stronom przysługuje umowne prawo wydłużenia tego okresu.

Umowa franczyzy zawarta na czas nieoznaczony będzie mogła być wypowiedziana przez franczyzobiorcę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia.

Przypadki, terminy i zasady wypowiedzenia przez franczyzobiorcę umowy zawartej na czas oznaczony będą wymagały odpowiedniej regulacji umownej.

Zakaz konkurencji

Projektowane zmiany przewidują możliwość umownego uregulowania zakazu konkurencji po rozwiązaniu umowy. Zakaz konkurencji może polegać tylko i wyłącznie na zobowiązaniu franczyzobiorcy do nietworzenia konkurencyjnej sieci franczyzowej przez okres maksymalnie jednego roku od dnia rozwiązania umowy.

Pod pojęciem „tworzenia sieci franczyzowej” należy rozumieć również jej prowadzenie, tj. rozwijanie sieci w zakresie terytorialnym, ilościowym, branżowym, produktowym, usługowym. W odniesieniu do sieci termin „tworzenie” mieści w sobie również znaczenie prowadzenia oraz rozwijania.

Pytania?

Zapraszamy do kontaktu!

dr Krzysztof Wiater
PARTNER
+48 601 579 760

krzysztof.wiater@ngllegal.com

Filip Wiliński
ASSOCIATE
+48 506 980 115

filip.wilinski@ngllegal.com

Aleksandra Król
JUNIOR ASSOCIATE
+48 698 639 775

aleksandra.krol@ngllegal.com

Umowa franczyzy a prawo konkurencji

Niezależnie od powyższych zmian, pamiętać należy, że umowa franczyzy jest porozumieniem przedsiębiorców. W związku z tym, jej postanowienia powinny pozostawać w zgodzie z przepisami o zakazie stosowania porozumień ograniczających konkurencję.

Umowa franczyzy jest porozumieniem wertykalnym, tj. zawartym między przedsiębiorcami działającymi na dwóch różnych szczeblach obrotu. Postanowienia umowy franczyzy powinny pozostawać w zgodzie z przepisami o porozumieniach wertykalnych, w szczególności unijnym rozporządzeniem VBER oraz jego polskim odpowiednikiem.

W szczególności, franczyzobiorca oraz franczyzodawca powinni unikać ustalania cen minimalnych oraz sztywnych dóbr oferowanych przez franczyzobiorcę.

W przeszłości Prezes UOKiK nałożył na organizatora systemu dystrybucji franczyzowej Sphinx, tj. Sfinks Polska S.A. karę pieniężną w kwocie prawie pół miliona złotych z tytułu ustalania sztywnych cen sprzedaży produktów oferowanych w restauracjach działających pod marką Sphinx (decyzja z dnia 25 czerwca 2013 r. nr DOK-1/2013). Kara ta została następnie obniżona przez sądy do kwoty 50 tys. zł. Z tej sprawy wynika bardzo restrykcyjne stanowisko organu antymonopolowego i sądów, że nawet chęć zachowania jednolitego wizerunku sieci franczyzowej nie uzasadnia zupełnie swobodnej ingerencji franczyzodawcy w politykę cenową franczyzobiorców.

Wraz z rozwojem systemów dystrybucji, podejście to uległo jednak pewnej liberalizacji. Komisja Europejska w wytycznych do rozporządzenia VBER wskazała, że sztywne ceny odsprzedaży mogą być niezbędne do organizacji skoordynowanej krótkoterminowej kampanii niskiej ceny (w większości przypadków o czasie trwania od 2 do 6 tygodni), zwłaszcza w systemie franczyzy. Komisja wskazała, że takie nałożenie sztywnych cen detalicznych można by uznać generalnie za prokonkurencyjne z uwagi na jego tymczasowość. Niemniej każda taka sytuacja powinna być oceniana indywidualnie.

Projektowane zmiany mają objąć jedynie umowy franczyzy zawierane po dniu wejścia w życie nowelizacji. Zgodnie z przedstawionym Sejmowi projektem *vacatio legis* będzie wynosiła 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.